

Ad Astra

Asociație a cercetătorilor români din întreaga lume
<https://ad-astra.ro> ◊ office@ad-astra.ro
Șos. Nicolae Titulescu, Nr.155, Bl.21C, Sc.C, Ap.98
S1, București ◊ CIF: 14905018 din 26/09/2002

Codul european de conduită pentru integritate în cercetare ediție revizuită, 2017 ESF & ALLEA

traducere adoptată de Asociația Ad Astra a cercetătorilor români, la 2 februarie 2023

Prefață la versiunea în limba română

Prezentul document este o traducere a Codului european de conduită pentru integritatea cercetării, versiunea 2017, cod creat de Fundația Europeană pentru Știință și de ALLEA, o federație a tuturor academiilor europene și a celor din unele țări din afara Europei, care include și Academia Română și Academia de Științe a Republicii Moldova.

Codul ALLEA ar fi trebuit tradus în toate limbile europene, însă până la această dată, pe situl ALLEA.ORG, nu se găsește și o traducere în limba română.

Codul ALLEA a fost adoptat de Comisia Europeană ca o obligație contractuală pentru finanțările europene, inclusiv cele prin programul cadru, Horizon Europe. Este, de asemenea, recomandat de Comisia Europeană ca un document cadru pentru codurile și ghidurile de conduită la nivel național.

Traducerea prezentă urmărește popularizarea utilizării codului ALLEA în România și Republica Moldova și deschiderea dezbaterilor privind armonizarea legislației și procedurilor instituționale cu prevederile acestui cod.

Terminologia codului ALLEA, la fel ca terminologia multor documente europene, se suprapune doar parțial și câteodată diverge de terminologia din legislația cercetării din România și, respectiv, din Republica Moldova, astfel încât o traducere directă ar fi inevitabil controversată și ar fi, de fapt, imposibil de realizat exact la momentul actual.

Am ales opțiunea unei traduceri cuvânt cu cuvânt; apoi am identificat acei termeni a căror acoperire diferă de termenii apropiați din legislațiile naționale, i-am extras într-un glosar și am încercat să explicităm fiecare divergență în parte, în speranța că aceste considerații ar putea constitui un punct de plecare în armonizarea legislației din România și a celei din Republica Moldova cu documentele europene din domeniul cercetării.

Această armonizare va fi indispensabilă participării adecvate a organizațiilor de cercetare din România și Republica Moldova la programele europene și integrării sistemelor naționale de cercetare-dezvoltare în Spațiul European al Cercetării, deoarece unele dintre divergențele dintre codul ALLEA și legislația națională pot crea dificultăți serioase în derularea proiectelor.

În Republica Moldova, legislația primară a cercetării cuprinde doar câteva mențiuni generice privitor la necesitatea respectării codurilor de etică. Astfel, codul ALLEA ar putea fi adoptat fără introducerea unor inconsistențe semnificative dar, pe de altă parte, operaționalizarea acestuia va presupune crearea unui aparat normativ, procedural și structural considerabil.

În România, codul ALLEA se suprapune, în principal, cu prevederile legii 206/2004 și cu unele prevederi ale legii 1/2011. Principalele divergențe privesc definiția plagiatului, care este mai restrânsă în legea 206/2004, și gravitatea falsificării rezultatelor. Legea 206/2004 și celelalte mențiuni privind deontologia cercetării se axează pe abaterile cercetătorilor angajați cu contract de muncă și pe sancționarea disciplinară a acestora. Prevederile pozitive și preventive ale codului ALLEA, cele privind obligațiile organizațiilor de cercetare (altele decât sancționarea abaterilor) sau buna desfășurare a colaborărilor științifice, precum și integritatea cercetării în afara unui contract de muncă, lipsesc aproape cu desăvârșire din legislație. În particular, realizarea obligației cruciale a organizației de cercetare de a păstra și gestiona datele și materialele de cercetare este aproape absentă. Alte inconsistențe majore sunt cele legate de terminologie, inconsistențe prezente atât între codul ALLEA și legislația din România cât și între diverse legi.

Multe dintre aceste probleme ar putea fi mitigate prin adoptarea codului ALLEA drept “codul de etică și deontologie profesională a personalului de cercetare-dezvoltare” prin hotărâre a guvernului, conform art. 38 din legea 319/2003 și prin unele ajustări și completări la art. 2 din legea 206/2004, precum și prin detalierea la toate nivelurile legislației și operaționalizarea legii nr. 179/2022 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

Codul ALLEA va cunoaște versiuni ulterioare, pe măsura evoluției problematicii integrității cercetării. Intenționăm, și noi, să revizuim această traducere, atât privind următoarele ediții ale codului ALLEA, cât și în ce privește relația dintre conceptele din cod și cele din legislațiile naționale în limba română care, și acestea, sunt în curs de evoluție continuă. Atât traducerea cât și glosarul sunt perfectibile, fiind realizate în limitele posibilităților noastre. Invităm observații critice la adresa office@ad-astra.ro, observații care vor fi luate în considerare în ediții viitoare ale prezentului document.

Codul european de conduită pentru integritate în cercetare ediție revizuită, 2017

Preambul

1. Cercetarea este căutarea cunoașterii prin studii sistematice, reflecție, observație și experimentare. Diversele discipline au abordări diferite, dar au în comun motivația de a crește măsura în care ne înțelegem pe noi înșine și lumea în care trăim. În consecință, “Codul european de conduită în cercetare-dezvoltare” se aplică tuturor disciplinelor științifice și școlastice.

Cercetarea este o întreprindere comună, desfășurată în diverse forme de organizare, academice, industriale și altele. Cercetarea implică o colaborare, directă sau indirectă, care deseori transcende granițele sociale, politice și culturale. Este susținută de libertatea de a formula teme de cercetare, de a dezvolta teorii, de a obține date empirice și de a aplica metodologiile adecvate. În consecință, cercetarea emerge din efortul comunității cercetătorilor și, ideal, se dezvoltă independent de finanțatori și de interese politice, ideologice sau economice.

2. O responsabilitate fundamentală a comunității cercetării este să formuleze principiile cercetării, să definească criteriile de comportament adecvat în cercetare, să maximizeze calitatea și robustețea cercetării și să reacționeze adecvat la amenințări la adresa integrității cercetării sau la violări ale acesteia. Scopul principal al Codului de Conduită este să ajute la îndeplinirea acestei responsabilități și să servească drept cadru de auto-reglementare comunității cercetării. Codul descrie responsabilitățile profesionale, legale și etice și recunoaște importanța cadrului instituțional în care este organizată cercetarea. Astfel, prezentul Cod de Conduită este relevant atât pentru cercetarea publică cât și pentru cea privată, cu recu-

Preamble

Research is the quest for knowledge obtained through systematic study and thinking, observation and experimentation. While different disciplines may use different approaches, they share the motivation to increase our understanding of ourselves and the world in which we live. Therefore, “The European Code of Conduct for Research Integrity” applies to research in all scientific and scholarly fields.

Research is a common enterprise, carried out in academic, industry and other settings. Research involves collaboration, direct or indirect, which often transcends social, political and cultural boundaries. It is underpinned by freedom to define research questions and develop theories, gather empirical material and employ appropriate methods. Therefore, research draws on the work of the community of researchers and ideally develops independently of pressure from commissioning parties and from ideological, economic or political interests.

A basic responsibility of the research community is to formulate the principles of research, to define the criteria for proper research behaviour, to maximise the quality and robustness of research, and to respond adequately to threats to, or violations of, research integrity. The primary purpose of this Code of Conduct is to help realise this responsibility and to serve the research community as a framework for self-regulation. It describes professional, legal and ethical responsibilities, and acknowledges the importance of the institutional settings in which research is organised. Therefore, this Code of Conduct is relevant and applicable to publicly funded and private research, whilst acknowledging legitimate constraints in its im-

noașterea contrângerilor legitime privind aplicarea sa.

3. Interpretarea valorilor și principiilor care reglementează cercetarea poate fi afectată de evoluții sociale, politice sau tehnologice și de schimbări în cadrul de desfășurare al cercetării. Un cod de conduită eficace pentru comunitatea de cercetare este, în consecință, un document viu, care este actualizat regulat și care permite diferențe locale sau naționale în implementare. Cercetătorii, academiile, societățile învățate, agențiile de finanțare, organizațiile de cercetare publice și private, editurile și alte structuri relevante au, fiecare, responsabilități specifice privind respectarea și promovarea acestor practici și a principiilor care le susțin.

plementation.

The interpretation of the values and principles that regulate research may be affected by social, political or technological developments and by changes in the research environment. An effective code of conduct for the research community is, therefore, a living document that is updated regularly and that allows for local or national differences in its implementation. Researchers, academies, learned societies, funding agencies, public and private research performing organisations, publishers and other relevant bodies each have specific responsibilities to observe and promote these practices and the principles that underpin them.

1. Principii

4. Bunele practici în cercetare se bazează pe principii fundamentale de integritate a cercetării. Acestea ghidează cercetătorii în activitatea lor și de asemenea în abordarea provocărilor practice, etice și intelectuale inerente cercetării.

Aceste principii sunt:

5. **Fiabilitate** în asigurarea calității cercetării, reflectată în proiectarea studiilor, în metodologie, analiză și în utilizarea resurselor;

6. **Onestitate** în dezvoltarea, desfășurarea, recenzarea, raportarea și comunicarea cercetării într-o manieră transparentă, corectă, completă și imparțială;

7. **Respect** pentru colegi, participanți la cercetare, societate, ecosisteme, patrimoniu cultural și mediu înconjurător;

8. **Responsabilitate** asumată pentru activitățile de cercetare de la idee la publicare, pentru gestiunea și organizarea acesteia, pentru formare, supervizare și mentorat, precum și pentru impactul cercetării.

1. Principles

Good research practices are based on fundamental principles of research integrity. They guide researchers in their work as well as in their engagement with the practical, ethical and intellectual challenges inherent in research. These principles are:

Reliability in ensuring the quality of research, reflected in the design, the methodology, the analysis and the use of resources.

Honesty in developing, undertaking, reviewing, reporting and communicating research in a transparent, fair, full and unbiased way.

Respect for colleagues, research participants, society, ecosystems, cultural heritage and the environment.

Accountability for the research from idea to publication, for its management and organisation, for training, supervision and mentoring, and for its wider impacts.

2. Bune practici de cercetare

Descriem bunele practici în cercetare în următoarele contexte:

Mediul de cercetare

Formare, supervizare și mentorat

Proceduri de cercetare

Garanții

Gestiune și practici privind datele

Activități în colaborare

Publicare și diseminare

Revizuire evaluare și editare

2.1 Mediul de cercetare

9. Instituțiile și organizațiile de cercetare promovează conștientizarea și asigură prevalența unei culturi a integrității în cercetare.

10. Instituțiile și organizațiile de cercetare își îndeplinesc responsabilitatea de conducere prin stabilirea de politici și proceduri de bună practică în cercetare și gestiunea adecvată și transparentă a violărilor acestei integrități.

11. Instituțiile și organizațiile de cercetare întrețin o infrastructură adecvată de gestiune a datelor și materialelor de cercetare, pentru toate formele pe care le îmbracă acestea (inclusiv date calitative și cantitative, protocoale, procese, alte artefacte de cercetare și metadatele asociate) care sunt necesare pentru reproductibilitate, trasabilitate și responsabilitate.

12. Instituțiile și organizațiile de cercetare stimulează practicile deschise și reproductibile în angajarea și promovarea cercetătorilor.

2.2 Formare, supervizare și mentorat

13. Instituțiile și organizațiile de cercetare se asigură că cercetători sunt riguros pregătiți în metodologia cercetării, în proiectarea studiilor și tehnicile de analiză.

2. Good Research Practices

We describe good research practices in the following contexts:

Research Environment

Training, Supervision and Mentoring

Research Procedures

Safeguards

Data Practices and Management

Collaborative Working

Publication and Dissemination

Reviewing, Evaluating and Editing

2.1 Research Environment

Research institutions and organisations promote awareness and ensure a prevailing culture of research integrity.

Research institutions and organisations demonstrate leadership in providing clear policies and procedures on good research practice and the transparent and proper handling of violations.

Research institutions and organisations support proper infrastructure for the management and protection of data and research materials in all their forms (encompassing qualitative and quantitative data, protocols, processes, other research artefacts and associated metadata) that are necessary for reproductibility, traceability and accountability.

Research institutions and organisations reward open and reproducible practices in hiring and promotion of researchers.

2.2 Training, Supervision and Mentoring

Research institutions and organisations ensure that researchers receive rigorous training in research design, methodology and analysis.

14. Instituțiile și organizațiile de cercetare asigură formarea adecvată în materie deontologică și de integritate a cercetării și se asigură că toți cei implicați au luat cunoștință de codurile și reglementările relevante.

15. Toți cercetătorii, pe tot parcursul carierei, de la începători la cei cu maximă experiență sunt pregătiți în materie de etică și integritate a cercetării.

16. Cercetătorii cu experiență, conducătorii echipelor și coordonatorii își îndrumă membrii echipelor, îi ghidează și îi încurajează să-și dezvolte, să-și proiecteze și să-și structureze activitatea de cercetare astfel încât să genereze o cultură a integrității în cercetare.

2.3 Proceduri de cercetare

17. Cercetătorii iau în calcul starea științei atunci când elaborează idei și teme de cercetare.

18. Cercetătorii proiectează, desfășoară, analizează și documentează cercetarea de o manieră îngrijită și atentă.

19. Cercetătorii folosesc fondurile de cercetare adecvat, cu conștiinciozitate.

20. Cercetătorii își publică rezultatele și interpretarea acestora de o manieră deschisă, onestă, transparentă și exactă și respectă confidențialitatea datelor sau rezultatelor atunci când această confidențialitate este o cerință legitimă.

21. Cercetătorii își raportează rezultatele într-un mod compatibil cu standardele disciplinei lor, mod care, atunci când este cazul, permite reproducerea și verificarea acestora.

2.4 Garanții

22. Cercetătorii se conformează reglementărilor relevante disciplinei lor.

Research institutions and organisations develop appropriate and adequate training in ethics and research integrity and ensure that all concerned are made aware of the relevant codes and regulations.

Researchers across the entire career path, from junior to the most senior level, undertake training in ethics and research integrity.

Senior researchers, research leaders and supervisors mentor their team members and offer specific guidance and training to properly develop, design and structure their research activity and to foster a culture of research integrity.

2.3 Research Procedures

Researchers take into account the state of the art in developing research ideas.

Researchers design, carry out, analyse and document research in a careful and well-considered manner.

Researchers make proper and conscientious use of research funds.

Researchers publish results and interpretations of research in an open, honest, transparent and accurate manner, and respect confidentiality of data or findings when legitimately required to do so.

Researchers report their results in a way that is compatible with the standards of the discipline and, where applicable, can be verified and reproduced.

2.4 Safeguards

Researchers comply with codes and regulations relevant to their discipline.

23. Cercetătorii manipulează subiecții cercetării—persoanele, animalele, obiectele culturale, biologice, de mediu, fizice, cu respect și cu grijă, în conformitate cu cerințele legale și deontologice.
24. Cercetătorii acordă o atenție corespunzătoare sănătății, siguranței și bunăstării comunității, colaboratorilor și oricui altcuiva are legătură cu cercetarea lor.
25. Protocoalele de cercetare țin cont, cu atenția adecvată, de diferențele relevante de vârstă, gen, cultură, religie, origine etnică și clasă socială.
26. Cercetătorii recunosc și gestionează riscurile și daunele potențiale care ar putea rezulta din cercetare lor.

2.5 Gestiune și practici privind datele

27. Cercetătorii, instituțiile și organizațiile de cercetare asigură păstrarea adecvată a tuturor datelor și materialelor de cercetare, inclusiv a celor nepublicate, în siguranță, pentru o perioadă rezonabilă.
28. Cercetătorii, instituțiile și organizațiile de cercetare se asigură că accesul la date este cât mai deschis posibil, în limita necesităților și, atunci când este cazul, în concordanță cu principiile 'FAIR' (facilitate, accesibilitate, interoperabilitate și reutilizabilitate) pentru gestiunea datelor.
29. Cercetătorii, instituțiile și organizațiile de cercetare asigură transparența modului de acces și utilizare a datelor și materialelor de cercetare. Cercetătorii, instituțiile și organizațiile de cercetare recunosc datele ca produse legitime și citabile ale activităților de cercetare.
30. Cercetătorii, instituțiile și organizațiile de cercetare se asigură că toate contractele și acordurile privitoare la rezultatele de cercetare includ prevederi echitabile și juste pentru gestiunea utilizării, deținerii și/sau protecției acestora prin drepturi de proprietate intelectuală.

Researchers handle research subjects, be they human, animal, cultural, biological, environmental or physical, with respect and care, and in accordance with legal and ethical provisions.

Researchers have due regard for the health, safety and welfare of the community, of collaborators and others connected with their research.

Research protocols take account of, and are sensitive to, relevant differences in age, gender, culture, religion, ethnic origin and social class.

Researchers recognise and manage potential harms and risks relating to their research.

2.5 Data Practices and Management

Researchers, research institutions and organisations ensure appropriate stewardship and curation of all data and research materials, including unpublished ones, with secure preservation for a reasonable period.

Researchers, research institutions and organisations ensure access to data is as open as possible, as closed as necessary, and where appropriate in line with the FAIR Principles (Findable, Accessible, Interoperable and Re-usable) for data management.

Researchers, research institutions and organisations provide transparency about how to access or make use of their data and research materials. Researchers, research institutions and organisations acknowledge data as legitimate and citable products of research.

Researchers, research institutions and organisations ensure that any contracts or agreements relating to research outputs include equitable and fair provision for the management of their use, ownership, and/or their protection under intellectual property rights.

2.6 Activități în colaborare

31. Toți partenerii dintr-o cercetare în colaborare își asumă responsabilitatea pentru integritatea cercetării.

32. Toți partenerii dintr-o cercetare în colaborare cad de acord, din capul locului, asupra obiectivelor cercetării și asupra procedurii prin care vor comunica această cercetare cât mai transparent și mai deschis cu puțință.

33. Toți partenerii agreează formal, la începutul colaborării, care sunt așteptările și standardele lor în privința integrității cercetării, asupra legilor și reglementărilor care vor fi aplicabile, asupra protejării proprietății intelectuale a colaboratorilor și asupra procedurilor pentru gestionarea conflictelor și eventualelor abateri de conduită.

34. Toți partenerii dintr-o cercetare în colaborare sunt informați și consultați adecvat asupra trimerii spre publicare a rezultatelor de cercetare.

2.7 Publicare și diseminare

35. Toți autorii poartă deplina responsabilitate pentru conținutul unei publicații, în lipsa unei mențiuni contrare.

36. Toți autorii sunt de acord cu ordinea în care apar, recunosc faptul că prezența ca autor presupune o contribuție semnificativă la proiectarea cercetării, colectarea datelor sau analiza și interpretarea rezultatelor.

37. Autorii se asigură ca lucrarea lor este făcută disponibilă colegilor la timp, de o manieră deschisă, transparentă și riguroasă și sunt onești în comunicarea către publicul general, în presa tradițională și pe rețelele sociale.

38. Autorii recunosc contribuțiile importante, intelectuale și practice ale altora, inclusiv a colaboratorilor, asistenților și finanțatorilor, care

2.6 Collaborative Working

All partners in research collaborations take responsibility for the integrity of the research.

All partners in research collaborations agree at the outset on the goals of the research and on the process for communicating their research as transparently and openly as possible.

All partners formally agree at the start of their collaboration on expectations and standards concerning research integrity, on the laws and regulations that will apply, on protection of the intellectual property of collaborators, and on procedures for handling conflicts and possible cases of misconduct.

All partners in research collaborations are properly informed and consulted about submissions for publication of the research results.

2.7 Publication and Dissemination

All authors are fully responsible for the content of a publication, unless otherwise specified.

All authors agree on the sequence of authorship, acknowledging that authorship itself is based on a significant contribution to the design of the research, relevant data collection, or the analysis or interpretation of the results.

Authors ensure that their work is made available to colleagues in a timely, open, transparent, and accurate manner, unless otherwise agreed, and are honest in their communication to the general public and in traditional and social media.

Authors acknowledge important work and intellectual contributions of others, including collaborators, assistants, and funders, who have

au influențat cercetarea publicată, în forma adecvată și citând corect lucrările aflate în legătură cu cele publicate.

39. Toți autorii dezvăluie orice conflicte de interese precum și susținerea financiară sau de altă natură pentru cercetare și pentru publicarea rezultatelor.

40. Autorii și editurile publică atunci când e necesar erate și retracții, explică motivele, iar autorii sunt acreditați atunci când emit prompt erate după publicare.

41. Autorii și editurile consideră că rezultatele negative sunt la fel de valabile ca cele pozitive pentru publicare și diseminare.

42. Cercetătorii aderă la aceleași criterii, cum ar fi cele detaliate mai sus, indiferent dacă publică într-o revistă clasică, una cu acces deschis sau în orice formă alternativă de publicare.

2.8 Recenzarea, evaluarea și activitatea editorială.

43. Cercetătorii iau în serios angajamentul lor față de comunitatea de cercetare prin participarea la activitățile de recenzare inter pares, revizuire și evaluare.

44. Cercetătorii recenzează și evaluează documentele depuse pentru publicare, finanțare, numire, promovare sau premiere într-o manieră transparentă și justificabilă.

45. Recenzorii și redactorii care se află în conflict de interese se recuză de la deciziile de publicare, finanțare, numire, promovare sau premiere.

46. Recenzorii păstrează confidențialitatea afară de cazul că dezvăluirea este aprobată a priori.

47. Recenzorii și redactorii respectă drepturile autorilor și candidaților și solicită permisiunea pentru eventuala utilizare a ideilor, datelor sau interpretărilor prezentate de aceștia.

influenced the reported research in appropriate form, and cite related work correctly.

All authors disclose any conflicts of interest and financial or other types of support for the research or for the publication of its results.

Authors and publishers issue corrections or retract work if necessary, the processes for which are clear, the reasons are stated, and authors are given credit for issuing prompt corrections post publication.

Authors and publishers consider negative results to be as valid as positive findings for publication and dissemination.

Researchers adhere to the same criteria as those detailed above whether they publish in a subscription journal, an open access journal or in any other alternative publication form.

2.8 Reviewing, Evaluating and Editing

Researchers take seriously their commitment to the research community by participating in refereeing, reviewing and evaluation.

Researchers review and evaluate submissions for publication, funding, appointment, promotion or reward in a transparent and justifiable manner.

Reviewers or editors with a conflict of interest withdraw from involvement in decisions on publication, funding, appointment, promotion or reward.

Reviewers maintain confidentiality unless there is prior approval for disclosure.

Reviewers and editors respect the rights of authors and applicants, and seek permission to make use of the ideas, data or interpretations presented.

3. Violări ale integrității cercetării

48. Este de o importanță crucială ca cercetătorii să stăpânească cunoștințele, metodologiile și practicile deontologice din domeniul propriu. Eșecul în urmarea bunelor practici de cercetare: reprezintă o încălcare a responsabilităților profesionale; denaturează relația între cercetători; subminează încrederea în cercetare și credibilitatea cercetărilor; irosește resursele și poate expune unor vătămări nejustificate subiecții, utilizatorii, societatea și mediul înconjurător.

3.1 Abaterile de la normele de bună conduită și alte practici inacceptabile

49. Abaterile de la buna conduită sunt definite ca ‘fabricare’, ‘falsificare’ și ‘plagiat’ (așa numita clasificare FFP) care se pot referi la propunerea, execuția, recenzia cercetării sau raportarea rezultatelor de cercetare:

50. **Fabricarea** este confecționarea de date/rezultate fictive și înregistrarea acestora ca și când ar fi date reale.

51. **Falsificarea** este manipularea materialelor de cercetare, a echipamentelor sau proceselor și modificarea, omisiunea sau suprimarea datelor sau rezultatelor fără justificare.

52. **Plagiatul** este utilizarea muncii sau ideilor altor persoane fără a recunoaște contribuția acestora și sursele originale, încalcând astfel drepturile autorilor originali față de rezultatele muncii lor intelectuale.

53. Aceste trei forme de violare sunt considerate deosebit de grave întrucât distorsionează știința. Există și alte abateri de la buna conduită care dauunează integrității activității de cercetare sau a cercetătorilor. În plus față de abaterile directe menționate în prezentul cod, exemple de alte practici inacceptabile includ, printre altele:

3. Violations of Research Integrity

It is of crucial importance that researchers master the knowledge, methodologies and ethical practices associated with their field. Failing to follow good research practices violates professional responsibilities. It damages the research processes, degrades relationships among researchers, undermines trust in and the credibility of research, wastes resources and may expose research subjects, users, society or the environment to unnecessary harm.

3.1 Research Misconduct and other Unacceptable Practices

Research misconduct is traditionally defined as fabrication, falsification, or plagiarism (the so-called FFP categorisation) in proposing, performing, or reviewing research, or in reporting research results:

Fabrication is making up results and recording them as if they were real.

Falsification is manipulating research materials, equipment or processes or changing, omitting or suppressing data or results without justification.

Plagiarism is using other people’s work and ideas without giving proper credit to the original source, thus violating the rights of the original author(s) to their intellectual outputs.

These three forms of violation are considered particularly serious since they distort the research record. There are further violations of good research practice that damage the integrity of the research process or of researchers. In addition to direct violations of the good research practices set out in this Code of Conduct, examples of other unacceptable practices include, but are not confined to:

54. manipularea calității de autor sau denigrarea rolului altor cercetători în publicații;

55. re-publicarea unei părți substanțiale a unor mai vechi publicații ale cuiva, fără recunoașterea și citarea adecvată a originalului (autoplăgiat);

56. citarea selectivă pentru a scoate în evidență propriile rezultate sau pentru a satisface redactorii, revizorii sau colegii;

57. ascunderea rezultatelor de cercetare;

58. compromiterea independenței procesului de cercetare sau de raportare de către sponsori/finanțatori astfel încât să fie introduse sau promulgate deformări ale concluziilor;

59. extinderea nejustificată a bibliografiei unui studiu;

60. acuzarea cu rea credință a altui cercetător de încălcări ale bunelor practici;

61. prezentarea deformată a realizărilor în cercetare;

62. exagerarea importanței sau a aplicabilității practice a rezultatelor;

63. întârzierea sau împiedicarea nejustificată a activității altor cercetători;

64. abuzul de autoritate pentru a încuraja violări ale integrității activităților de cercetare;

65. ignorarea posibilelor violări ale integrității de către alții sau acoperirea reacției inadecvate a instituțiilor față de acestea;

66. înființarea sau susținerea de reviste pradătoare, care subminează calitatea cercetării ('predatory journals');

67. În formele cele mai grave, practicile inacceptabile sunt sancționabile, dar în mod obișnuit trebuie cel puțin făcute eforturi pen-

Manipulating authorship or denigrating the role of other researchers in publications.

Re-publishing substantive parts of one's own earlier publications, including translations, without duly acknowledging or citing the original ('self-plagiarism').

Citing selectively to enhance own findings or to please editors, reviewers or colleagues.

Withholding research results.

Allowing funders/sponsors to jeopardise independence in the research process or reporting of results so as to introduce or promulgate bias.

Expanding unnecessarily the bibliography of a study.

Accusing a researcher of misconduct or other violations in a malicious way.

Misrepresenting research achievements.

Exaggerating the importance and practical applicability of findings.

Delaying or inappropriately hampering the work of other researchers.

Misusing seniority to encourage violations of research integrity.

Ignoring putative violations of research integrity by others or covering up inappropriate responses to misconduct or other violations by institutions.

Establishing or supporting journals that undermine the quality control of research ('predatory journals').

In their most serious forms, unacceptable practices are sanctionable, but at the very least every effort must be made to prevent, disco-

tru a le preveni, descuraja și opri prin formare, supervizare și mentorat și prin crearea unui mediu de cercetare pozitiv și sprijinitor.

3.2 Abordarea abaterilor și suspiciunilor

68. Abordările abaterilor și suspiciunilor, în ghidurile naționale și instituționale din diverse țări, este variabilă. Oricum însă, este întotdeauna în interesul societății și al comunității științifice ca aceste abateri să fie tratate de o manieră consistentă și transparentă. Următoarele principii trebuie respectate de orice proces de investigație a acestora:

Integritate

69. Investigațiile sunt echitabile, comprehensive și desfășurate expeditiv, dar fără a face rabat de la acuratețe, obiectivitate și comprehensibilitate.

70. Părțile implicate în procedură își declara orice conflict de interese care poate să apară în cursul investigației.

71. Se iau măsuri care să asigure că investigațiile sunt continuate până la concluzionarea lor.

72. Procedurile se desfășoară confidențial, pentru a-i proteja pe toți cei implicați.

73. Instituțiile protejează drepturile ‘avertizorilor de integritate’ în timpul investigațiilor pentru a se asigura că perspectivele de carieră ale acestora nu sunt periclitare.

74. Procedurile generale pentru abordarea abaterilor de la bunele practici în cercetare sunt disponibile public și accesibile pentru a asigura transparența și uniformitatea lor.

urage and stop them through training, supervision and mentoring and through the development of a positive and supportive research environment.

3.2 Dealing with Violations and Allegations of Misconduct

National or institutional guidelines differ as to how violations of good research practice or allegations of misconduct are handled in different countries. However, it always is in the interest of society and the research community that violations are handled in a consistent and transparent fashion. The following principles need to be incorporated into any investigation process.

Integrity

Investigations are fair, comprehensive and conducted expeditiously, without compromising accuracy, objectivity or thoroughness.

The parties involved in the procedure declare any conflict of interest that may arise during the investigation.

Measures are taken to ensure that investigations are carried through to a conclusion.

Procedures are conducted confidentially in order to protect those involved in the investigation.

Institutions protect the rights of ‘whistle-blowers’ during investigations and ensure that their career prospects are not endangered.

General procedures for dealing with violations of good research practice are publicly available and accessible to ensure their transparency and uniformity.

Echitate

75. Investigațiile se desfășoară după procedura corespunzătoare și echitabil față de toate părțile.

76. Persoanele acuzate de abateri primesc toate detaliile acuzațiilor și li se asigură un proces echitabil, permițându-li-se să răspundă la acuzații și să prezinte dovezi.

77. Se stabilesc sancțiuni împotriva persoanelor pentru care acuzațiile au fost confirmate, sancțiuni care trebuie să fie proporționale cu gravitatea abaterilor.

78. Se iau măsuri de reabilitare atunci când cercetătorii sunt exonerati de o acuzație.

79. Toți cei banuiți sau acuzați de o abatere sunt presupuși nevinovați până la proba contrarie.

Fairness

Investigations are carried out with due process and in fairness to all parties.

Persons accused of research misconduct are given full details of the allegation(s) and allowed a fair process for responding to allegations and presenting evidence.

Action is taken against persons for whom an allegation of misconduct is upheld, which is proportionate to the severity of the violation.

Appropriate restorative action is taken when researchers are exonerated of an allegation of misconduct.

Anyone accused of research misconduct is presumed innocent until proven otherwise.

Anexa 1. Resurse cheie

Annex 1. Key resources

All European Academies (2013). "Ethics Education in Science". Statement by the Permanent Working Group on Science and Ethics.

www.allea.org/wp-content/uploads/2015/07/Statement_Ethics_Edu_web_final_2013_10_10.pdf [Accessed 15/01/2017]

AllTrials: Trials Registration and Reporting Platform. <http://www.alltrials.net/find-out-more/> [Accessed 14/03/2017]

American Association for the Advancement of Science (2017). The Brussels Declaration: Ethics and Principles for Science & Society Policy-Making. <http://www.sci-com.eu/main/docs/Brussels-Declaration.pdf?58b6e4b4> [Accessed 14/03/2017]

Committee on Publication Ethics COPE. Guidelines. <http://publicationethics.org/resources/guidelines> [Accessed 15/01/2017]

Data Citation Synthesis Group, Martone M. (ed.) (2014). Joint Declaration of Data Citation Principles. San Diego, CA: FORCE11.

<https://www.force11.org/group/joint-declaration-data-citation-principles-final> [Accessed 15/01/2017]

EQUATOR Network: Reporting Guidelines to enhance the quality and transparency of health research. <https://www.equator-network.org/> [Accessed 13/03/2017]

EURODAT. Collaborative Data Infrastructure: Guidelines on data management. <https://eudat.eu/data-management> [Accessed 15/01/2017]

InterAcademy Partnership (2016). "Doing Global Science: A Guide to Responsible Conduct in the Global Research Enterprise". Princeton University Press. <http://interacademycouncil.net/24026/29429.aspx> [Accessed 15/01/2017]

International Committee of Medical Journal Editors. Defining the Role of Authors and Contributors. <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html> [Accessed 15/01/2017]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) and Global Science Forum (2007). Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct. <https://www.oecd.org/sti/sci-tech/40188303.pdf> [Accessed 15/01/2017]

Research Data Alliance RDA (2016). RDA/WDS Publishing Data Workflows WG Recommendations. <http://dx.doi.org/10.15497/RDA00004> [Accessed 15/01/2017]

Research Data Alliance RDA (2016). Data Description Registry Interoperability WG Recommendations. <http://dx.doi.org/10.15497/RDA00003> [Accessed 15/01/2017]

UK Academy of Medical Sciences (2015). Perspective on 'Conflict of Interest'. <https://acmedsci.ac.uk/file-download/41514-572ca1ddd6cca.pdf> [Accessed 13/03/2017]

Wilkinson MD et al. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship, *Scientific Data* 3:160018 doi: 10.1038/sdata.2016.18 <http://www.nature.com/articles/sdata201618> [Accessed 15/01/2017]

World Conference on Research Integrity WCRI (2013). Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations.

<http://www.researchintegrity.org/Statements/Montreal%20Statement%20English.pdf> [Accessed 05/01/2017]

World Conference on Research Integrity WCRI (2010). Singapore Statement on Research Integrity. www.singaporestatement.org/statement.html [Accessed 15/01/2017]

Anexa 2: Procesul de revizuire și lista părților interesate

Procesul de revizuire

Acest document se bazează pe “Codul de conduită european pentru integritate în cercetare” dezvoltat în 2011 de ALLEA (All European Academies) și de Fundația Europeană pentru Știință. Este un document viu, care va fi revizuit la fiecare 3–5 ani după cum este nevoie date fiind preocupările aflate în continuă evoluție, astfel încât să poate continua să ajute comunitatea cercetării ca un cadru de bune practici în cercetare.

Versiunea curentă este motivată de evoluții în, printre altele: peisajul finanțărilor de cercetare și al reglementărilor la nivel european; responsabilitățile instituționale; comunicarea științifică; procedurile de recenzie; publicarea în regim deschis; utilizarea arhivelor publice; utilizarea portalurilor sociale și implicarea cetățenilor în cercetare. Inițiată de Grupul de Lucru Permanent pentru Știință și Etică al ALLEA, procesul de revizuire a inclus consultări extensive cu principalele părți interesate din cercetarea europeană, atât publice cât și private, pentru a asigura un sentiment comun de asumare.

Lista părților interesate

Organizații federative care au transmis reacții scrise* și/sau au participat la întâlnirea de consultare de la Brussels din noiembrie 2016⁺

BusinessEurope*⁺ Centre for European Policy Studies (CEPS)* Committee on Publication Ethics (COPE)*⁺ Conference on European Schools for Advanced Engineering Education and Research (CESAER)*⁺ DIGITALEUROPE*⁺ EU-LIFE*⁺ European Association of the Molecular and Chemical Sciences (EUCHEMS)*⁺ European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)*⁺ European Citizen Science Association (ECSA)* European Commission*⁺ European Group on Ethics in Science and Technologies (EGE)* European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)*⁺ European University Association (EUA)*⁺ Euroscience*⁺ FoodDrinkEurope*⁺ Global Young Academy (GYA)*⁺ League of European Research Universities (LERU)*⁺ Open Access Infrastructure for Research in Europe (OpenAIRE)*⁺ Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)⁺ Sense about Science* Science Europe*⁺ Young European Associated Researchers (YEAR)*⁺ Young European Research Universities Network (YERUN)*⁺

Annex 2: Revision Process and List of Stakeholders

Revision Process

This document is based on “The European Code of Conduct for Research Integrity” developed in 2011 by All European Academies (ALLEA) and the European Science Foundation (ESF). It is a living document that will be reviewed every three to five years and revised as necessary to take account of evolving concerns, so that it can continue to serve the research community as a framework for good research practice.

The current revision is motivated by developments in, among others: the European research funding and regulatory landscapes; institutional responsibilities; scientific communication; review procedures; open access publishing; the use of repositories; and the use of social media and citizen involvement in research. Initiated by the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics, the revision included extensive consultation among major stakeholders in European research, both public and private, to ensure a sense of shared ownership.

List of stakeholders

Multilateral stakeholders organisations that provided written feedback* and/or participated at the stakeholder consultation meeting in Brussels in November 2016⁺:

Anexa 3. Grupul de Lucru Permanent pentru Știință și Etică al ALLEA (PWGSE)

Grupul de Lucru Permanent pentru Știință și Etică al ALLEA se preocupă de o gamă largă de chestiuni, atât “interne” (din cadrul comunității științifice) cât și “externe” (relații între știință și societate). Întrucât considerațiile etice au fost o componentă esențială a consolidării unei Europe unite, și de asemenea a creării ALLEA, a luat ființă PWGSE pentru a aduce laolaltă experți din academii din toată Europa și pentru a le asigura o platformă de dezbateră continuă asupra eticii și integrității cercetării.

PWGSE și-a extins capacitățile și aria activităților în ultimii ani, pentru a-și îndeplini cât mai adecvat misiunea de deliberare colectivă asupra unor subiecte ca integritatea cercetării, educația deontologică în pregătirea științifică și tehnică, etica avizării științifice a politicilor, încrederea în știință, abaterile de la etica cercetării, plagiat, între altele.

Alte chestiuni adresate recent includ dubla utilizare a rezultatelor cercetării, aspecte etice ale riscurilor, drepturile omului și știința, susținerea învățământului superior și a cercetării în Palestina, cercetarea asupra embrionilor umani, biologia sintetică, nanotehnologiile etc. În plus, grupul asigură expertiză pentru proiectul ENERI (European Network of Research Ethics and Research Integrity), finanțat de Horizon 2020, care urmărește să pregătească experți în chestiuni legate de etică și să armonizeze infrastructura de integritate a cercetării la nivelul Europei.

PWGSE se întâlnește regulat și, de asemenea, convoacă întâlniri pe diverse teme în aranjamente mai largi, de obicei în parteneriat

Annex 3. ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics (PWGSE)

The ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics (PWGSE) is concerned with a wide range of issues, both ‘internal’ (within the scientific community) and ‘external’ (relations between science and society). Since ethical considerations have been an essential component in the consolidation of a united Europe, and also in the creation of ALLEA, the PWGSE was established to bring together experts from academies across Europe and provide them with a platform for continuous debate on research ethics and research integrity.

The PWGSE has been extending its capacities and activities during recent years, in order to adequately fulfil its mission of collective deliberation on topics such as research integrity, ethics education in science and research training, ethics of scientific policy advice, trust in science, scientific misconduct, and plagiarism, among others.

Further issues recently addressed include dual use of research outcomes, ethical aspects of risks, science and human rights, support for higher education and research in Palestine, research on human embryos, synthetic biology, nanotechnologies etc. Additionally, the group provides expertise for the Horizon 2020 funded ENERI project (European Network of Research Ethics and Research Integrity), which aims to train experts in ethics related issues and to harmonise research integrity infrastructures across Europe.

The PWGSE meets regularly and has also convened thematic meetings in wider settings, typically in partnerships with other relevant or-

cu alte organizații relevante cum ar fi Comisia Europeană, Fundația Europeană pentru Știință (ESF), Consiliul Internațional pentru Știință (ICSU) și UNESCO, printre multe altele. Membrii PWGSE s-au bazat pe această rețea extensivă de experți și instituții pentru realizarea cu succes a procesului de revizuire al “Codului European de Conduită pentru Integritate în Cercetare”.

Membrii Grupului de Lucru Permanent pentru Știință și Etică (PWGSE):

Göran Hermerén (Chair) – Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities
Maura Hiney – Royal Irish Academy, Chair of Drafting Group
László Fésüs – Hungarian Academy of Sciences, Drafting Group
Roger Pfister – Swiss Academies of Arts and Sciences, Drafting Group
Els Van Damme – Royal Academy of Sciences, Letters and Arts of Belgium, Drafting Group
Martin van Hees – Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences, Drafting Group
Krista Varantola – Council of Finnish Academies, Drafting Group
Anna Benaki – Academy of Athens (Greece)
Anne Fagot-Largeault – Académie des Sciences (France)
Ludger Honnefelder – Union of the German Academies of Sciences and Humanities
Bertil Emrah Oder – Bilim Akademisi (The Science Academy, Turkey)
Martyn Pickersgill – Royal Society of Edinburgh (United Kingdom)
Pere Puigdomenech – Royal Academy of Sciences and Arts of Barcelona / Institute for Catalan Studies (Spain)
Kirsti Strøm Bull – Norwegian Academy of Science and Letters
Zbigniew Szawarski – Polish Academy of Sciences
Raivo Uibo – Estonian Academy of Sciences
Support to PWGSE and Drafting Group: Robert Vogt (ALLEA secretariat)

organisations such as the European Commission, the European Science Foundation (ESF), the International Council for Science (ICSU), and UNESCO, among many others. The members of the PWGSE drew on its extensive network of experts and institutions for the successful execution of the revision process of “The European Code of Conduct for Research Integrity”.

Members of the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics:

4 Glosar

În acest glosar, trecem în revistă termenii folosiți în traducere și termenii cu o acoperire comparabilă identificați în legislația națională în limba română—termen prin care desemnăm legislația României și legislația Republicii Moldova, prin contrast cu legislația europeană în limba română, constând în documentele oficiale în limba română ale Uniunii Europene. Normativele privind cercetarea vor fi desemnate prin acronime, conform listei de mai jos. Primele două litere se referă la țara, RO pentru legislația din România și MD pentru legislația din Republica Moldova. Alte documente europene și internaționale la care facem referire au acronime care nu încep cu RO sau MD.

MDCSI Codul cu privire la Știință și Inovare al Republicii Moldova, 259 din 2004;

MF15 OECD, Frascati Manual 2015 Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development

RODATE Legea nr. 179/2022 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public

ROLC Legea Cercetării, Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 aprobată prin Legea 324 din 2004 privind cercetarea și dezvoltarea tehnologică;

ROLEN Legea Educației Naționale, nr. 1 din 2011;

ROLETIC Legea 206 din 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;

ROMED OUG 29/2022 Ordonanța urgentă 29/2022 privind stabilirea cadrului instituțional și a măsurilor necesare pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 536/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind studiile clinice intervenționale cu medicamente de uz uman și de abrogare a Directivei 2001/20/CE, precum și pentru modificarea unor acte normative în domeniul sănătății;

ROLPC Legea 319/2003 privind statutul personalului de cercetare-dezvoltare.

4.1 Abateri de la buna conduită

Termenul este echivalentul lui “research misconduct” și este folosit în legislația din România (ROLETIC, ROLEN).

Aceste abateri sunt enumerate în ROLETIC, art. 2. Printre aceste abateri nu sunt menționate însă abateri importante, care se găsesc în codul ALLEA la paragrafele: 56 (citarea selectivă), 57 (ascunderea rezultatelor), 59 (extinderea nejustificată a bibliografiei), 60 (acuzarea cu rea credință), 61 (prezentarea deformată a rezultatelor), 62 (exagerarea importanței rezultatelor), 66 (înființarea unei reviste prădătoare).

4.2 Abateri grave de la buna conduită, violări grave ale integrității cercetării

Atât codul ALLEA cât și ROLETIC fac distincția între abateri (engl. “violations”) grave de la conduită și alte abateri.

Acestea diferă însă. În codul ALLEA, abaterile grave sunt: confecționarea de rezultate (fabrication), falsificarea și plagiatul. În ROLETIC nu sunt identificate explicit, dar se face trimitere la ROLEN,

articolul 310, unde sunt menționate ca abateri grave plagiatul, confecționarea de rezultate, și doar introducerea de informații false în cererile de finanțare.

Cu alte cuvinte **falsificarea rezultatelor de cercetare nu este considerată abatere gravă în legislația din România**, în contradicție cu codul ALLEA.

Vezi de asemenea “plagiat”.

4.3 Arhiva cercetării

Termenul este propus ca echivalent cu “research record”. Desemnează ansamblul înregistrărilor care constituie corpul cunoașterii, înregistrări care cuprind în primul rând toate articolele primare de cercetare, evaluate inter pares, aflate în general în jurnalele din curentul principal al științei, apoi monografiile și alte publicații secundare (bazate pe cunoștințele din cele primare) și în colecțiile de date și materiale de cercetare pe care s-au bazat cercetările descrise în articole. Aceste lucrări sunt, în general, acumulate în ultimii 500 de ani.

Un termen oarecum corespunzător, întâlnit în ROLC este “patrimoniul universal al cunoașterii” dar care se referă mai degrabă la cunoștințe decât la arhiva în sine, care conține și detaliile drumului pe care s-a ajuns la cunoaștere.

Misiunea fundamentală a comunității cercetării este integritatea acestei arhive.

4.4 Agenție de finanțare

Organizație, publică sau privată, care are (și) misiunea de a finanța proiecte de cercetare, în mod obișnuit prin concursuri. Astfel de agenții există în România (UEFISCDI, ROSA, IFIN-HH) și în Republica Moldova (ANCD) și sunt reglementate, fiecare individual, prin normative specifice. În ROLC există prevederi privitoare la ‘conducătorii de programe’ din planul național de cercetare, dezvoltare și inovare, conducători care sunt agenții de finanțare a cercetării (dacă e vorba de programe de cercetare-dezvoltare).

Conceptul în sine, de agenție/organizație de finanțare a cercetării, publică sau privată, cu obligațiile și drepturile intrinseci acestui tip de organizație nu există în legislația națională de limbă română.

4.5 Cercetare

Termenul ‘cercetare’ desemnează aria de cuprindere a codului de conduită și este explicat în text. Utilizarea din cod este ceva mai restrânsă decât termenul din DEX, dar cuprinde cel puțin termenul ‘cercetare științifică și dezvoltare experimentală’ (R&D) din MF15, activități definite ca având drept scop descoperirea de cunoștințe noi, dobândirea acestor cunoștințe noi de către societatea umană.

Termenul cercetare-dezvoltare (R&D) se limitează la cunoștințele științifice, adică la cunoștințe ce privesc strict realitatea obiectivă, măsurabilă. Aria termenului ‘cercetare’ din cod se referă însă, explicit, și la “disciplinele școlare”, adică la cele privind și cunoștințe și sistematizări privind realități subiective, cum ar fi filosofia sau teologia, fiind în acest sens mai largă decât R&D în sensul MF15.

În MDCSI, atât termenul de cercetare (în general, art. 4–7) cât și cercetare-dezvoltare au acoperirea corespunzătoare cu R&D din MF15 și se încadrează în termenul din codul de conduită. Nu sunt însă, explicit, incluse domeniile școlare.

În ROLC, termenul ‘cercetare-dezvoltare’ (art. 2) cuprinde R&D din MF15, dar mai include și activități din afara cercetării științifice și dezvoltării experimentale, activități cu scop primordialmente comercial, nu cognitiv (“inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală”).

În ROLEN (definiția 13), “cercetarea științifică universitară” pare a include cercetarea științifică—deci nu și pe cea școlară, posibil nu și dezvoltarea experimentală, dar include și creația artistică și

“activitățile specifice performanței sportive”, activități care nu sunt în niciun caz de natura celor din aria “cercetare” sau R&D.

În ROLETIC, termenul cercetare-dezvoltare se referă la cercetarea științifică, “dezvoltarea tehnologică” și inovare, luate împreună (art. 1). Conform unei definiții actualmente abrogate din ROLC, dezvoltarea tehnologică se referă la activități de proiectare, activități aplicative care nu urmăresc descoperirea de cunoștințe noi, prin urmare nu intră în sfera noțiunii de “cercetare” din cod.

4.6 Cercetător(i)

Termenul se referă la persoanele care cercetează, adică își asumă, prin contract de muncă sau în alt fel, o misiune creativă, de descoperire de noi cunoștințe, în disciplinele științifice și școlare.

Termenul este folosit, cel puțin în paragraful 23, într-un sens mai larg, incluzând toate persoanele care participă la cercetare, adică cercetătorii propriuși dar și personalul tehnic și auxiliar, pentru că și aceștia interacționează cu subiecții cercetării și cu animalele, obiectele culturale etc.

În alte părți ale codului, termenul este folosit în sensul cel mai restrâns, de exemplu când se referă la autori.

4.7 Comunitatea cercetării

Acest termen se suprapune parțial cu termenul “comunitate științifică” dar este mai larg, cuprinzând și disciplinele școlare. Se referă la ansamblul persoanelor, incluzând cercetătorii, care sunt dedicate descoperirii de cunoștințe noi și care formează implicit o rețea, o comunitate, prin comunicarea dintre ei. Comunitatea științifică este o rețea implicită, globală, care împărtășește anumite scopuri, valori și practici. Sistemele științifice din diverse țări s-au format ulterior apariției acestei comunități prin organizarea unei părți a acesteia.

Comunitatea cercetătorilor se auto-organizează sub forma societăților învățate, printre care se numără societățile științifice, care sunt de regulă structurate pe discipline și domenii și sunt deseori asociate în federații internaționale.

Nici legislația cercetării din România, nici cea din Republica Moldova, nu recunosc și nu conferă vreun rol oficial comunității cercetării, comunității științifice, societăților învățate sau societăților științifice. Rareori sunt menționate “societăți profesionale” ca organisme care ar putea fi consultate—termen care se suprapune doar parțial acestor structuri sociale ale cercetării și care includ și o clasă largă de organizații fără legătură cu cercetarea.

4.8 Confecționare

vezi “Fabricare”.

4.8.1 Cultură a integrității în cercetare

Conceptul descrie atmosfera generală dintr-o organizație, atmosferă reflectată și în procedurile organizației dar și în regulile nescrise ale activității de zi cu zi și care este creată prin interacțiunea zilnică a participanților la cercetare. Această atmosferă are drept scop fundamental prevenirea abaterilor deontologice.

Conceptul, ca atare, nu este explicit prezent în legislațiile naționale ale cercetării în limba română.

4.9 Date de cercetare

Vezi “Infrastructura de gestiune a datelor și materialelor de cercetare”.

4.10 Discipline științifice și scolastice

Termenul de ‘discipline scolastice’ nu este întâlnit în legislația în limba română, în general, dar se referă la discipline umaniste în dimensiunile care exced aria științei. Vezi termenul “cercetare”.

4.11 Fabricare

numită probabil, mai propriu, în limba română “Confecționare” este menționată în ROLETIC (art. 4) în mod adecvat și încadrată în ROLLEN (art. 310) ca abatere gravă.

Nu este menționată explicit în MDCSI, dar se face trimitere (art. 107(d)) la obligația cercetătorului de a respecta codul deontologic (neprecizat) și la obligația de nu denatura datele, care se referă la falsificare dar implicit și la fabricare (art. 107(k)).

4.12 Finanțator

(traducere propusă pentru engl. “commissioning party”)

Deși este ceva mai restrâns decât “commissioning party”, partea care încredințează o misiune de cercetare participă, direct sau indirect, și la finanțarea acesteia.

Finanțarea nu poate fi legată de obligativitatea obținerii unui anumit rezultat, rezultatul trebuind să reflecte realitatea obiectivă, nu interesele finanțatorului—acesta este contextul în care apare conceptul. Termenul cel mai apropiat, dar care este încă și mai restrictiv, din legislația românească este “autoritate contractantă”. Totuși acesta nu cuprinde decât cazul cercetării sub contract. În alte situații, ar putea fi vorba de angajator.

În ROMED apare conceptul de “sponsor”, referindu-se la un finanțator al cercetării clinice intervenționale care este, deseori (dar nu întotdeauna) același cu societatea comercială al cărei medicament sau dispozitiv se studiază, rezultatele având un impact semnificativ asupra comercializării acestuia.

4.13 Ghiduri naționale și instituționale

Aceste ‘ghiduri’ se numesc în legislația din România “coduri de etică” și sunt menționate la art. 38 din ROLPC și art. 7 din ROLETIC, art. 320 și 218 din ROLLEN. Acestea cuprind un cod național de etică în cercetare, coduri de etică naționale pe domenii, un cod de referință al eticii și deontologiei universitare.

Niciunul dintre aceste coduri nu a fost adoptat, deși trebuiau adoptate încă de acum 20, respectiv 12 ani.

În MDCSI este menționată respectarea normelor de etică, dar nu este precizat în ce documente sunt prezente acest norme. MDCE menționează norme de etică universitară generală la art. 108, 109, dar nu un cod sau ghid specific de etică în cercetare.

În ambele țări, insuficiența reglementării prin coduri de etică ar putea fi mitigată imediat prin adoptarea codului ALLEA drept cod de etică la nivel național, de exemplu prin hotărâre de guvern.

4.14 Infrastructură de gestiune a datelor și materialelor de cercetare

Constă în arhive, fizice și electronice, proceduri și personal instruit care asigură stocarea, indexarea, regăsirea și accesul datelor și materialelor de cercetare, principala intenție fiind trasabilitatea rezultatelor și posibilitatea de a verifica autenticitatea acestora.

Conceptul, ca atare, este absent din ROLC. Art. 74–77, care tratează despre evidența (dar nu și arhivarea) *rezultatelor* de cercetare are legătură cu acest subiect, în principal datorită confuziei parțiale între rezultate, pe de o parte și date și materiale de cercetare pe de altă parte. Art. 77 prevede un registru de evidență al acestora, dar nu obligativitatea arhivării datelor și materialelor per se.

Situația este oarecum similară în Republica Moldova, art. 77–87 din MDCSI tratând subiectul gestiunii “informațiilor tehnico-științifice” care ar putea include, într-o accepțiune generalizată, și datele de cercetare, deși se referă în mod specific la rezultate ale activității intelectuale. Gestiunea datelor și materialelor de cercetare nu este menționată ca atare.

În anul 2022 a fost adoptată legea RODATE, care transpune, cuvânt cu cuvânt, directiva 1024/2019 și care tratează “datele de cercetare”, înțelegând prin aceasta datele, dar nu și materialele. Această lege nu este însă operaționalizată, ci afirmă doar principii și obligații generice și nu este armonizată cu ROLC și ROLEN.

4.15 Instituții și organizații de cercetare

Termenul corespunde termenului “instituții și unități de cercetare” din ROLC (art. 6–8), termenului “organizații de cercetare” din ROLC (definiția 7¹) și termenului “organizații din domeniul cercetării și inovării” din MDCSI (art. 90–93). În niciuna dintre aceste legi, printre obligațiile instituțiilor și organizațiilor de cercetare, nu apar explicit obligațiile stipulate în secțiunea 2.1 a codului ALLEA (Mediul de cercetare).

O serie de obligații, legate în special de anchetarea suspiciunilor de abateri deontologice, sunt menționate în ROLETIC (art. 4), dar acestea nu includ niciuna dintre obligațiile cu caracter preventiv și pozitiv.

4.16 Libertatea (cercetării)

Libertatea cercetării, parte a libertății academice, este un drept fundamental stabilit prin Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale și o dimensiune cheie a Spațiului European al Cercetării. Se referă la libertatea cercetătorilor de a-și alege obiectivele și metodele.

Deși este implicit menționată prin declarații și obligații privind autonomia și libertatea academică (MDCE, art. 79, ROLEN, art. 124, art. 304) și cu libertatea de gândire (MDCE, art. 7), aceasta se referă doar la cadrul universitar. Legislația propriuzisă a cercetării nu menționează libertatea cercetării și nici nu o operaționalizează sau protejează în vreun fel, fiind legală, astfel, încălcarea extensivă a acestei libertăți.

4.17 Plagiat

Definiția plagiatului, sau plagierii, (engl. plagiarism) este diferită între ROLETIC și codul ALLEA. În ROLETIC (art. 4(1)d), doar plagierea în scris sau prin formulare orală după *o sursă scrisă* reprezintă plagiat. În codul ALLEA, orice utilizare fără recunoaștere a operelor altor autori reprezintă plagiat.

Astfel, plagierea după o sursă grafică sau audiovizuală nu este recunoscută ca abatere, nici măcar minoră, în ROLETIC, spre deosebire de codul ALLEA (și de legislația dreptului de autor).

Plagiatul nu este identificat direct ca o faptă interzisă în MDCSI, dar printre obligațiile cercetătorului se numără (art 107(d)) obligația respectării codului deontologic—neprecizat, și se mai menționează (art 107(j)), separat, obligația generică de a respecta drepturile intelectuale.

Facem observația că protecția prin legea drepturilor de autor nu se suprapune cu totul acoperirii conceptului de plagiat din codul ALLEA, deoarece drepturile de autor nu privesc, de exemplu, ideile.

4.18 Revistă prădătoare

(traducere propusă pentru “predatory journal”)

Revistă pretins științifică, înființată pentru a realiza profit din taxe de publicare, care falsifică procesul de evaluare inter pares și care publică, contra cost, orice fel de texte, de o calitate oricât de slabă, inclusiv plagiate sau falsificate, precum și texte care pretind a raporta rezultate științifice noi dar nu fac acest lucru.

4.19 Societăți învățate

Forma principală de organizare a comunității cercetătorilor, incluzând dar nelimitându-se la societățile științifice. Vezi “comunitatea cercetătorilor”.

4.20 Teme de cercetare

(traduce propusă pentru engl. “research questions”)

Reprezintă obiectivele activităților de cercetare, stabilite înainte de planificarea acestor activități. O dimensiune definitorie a libertății cercetării și, implicit, a libertății academice, este dreptul cercetătorului de a-și alege tema de cercetare.